

STORTINGET

Innst. 347 L

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Prop. 65 L (2021–2022)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringar i gravplassloven (teieplikt og arkiv m.m.)

Til Stortinget

1. Sammendrag

Barne- og familiedepartementet gjer i proposisjonen framlegg om å endre gravplasslova slik at enkelte offentligrettslege reglar framleis skal gjelde for dei kyrkjelege fellesråda i rolla som gravplasstyresmakt.

For det første gjer departementet framlegg om at arkivlova skal gjelde for gravplasstyresmakta, slik ho gjorde medan dei kyrkjelege fellesråda blei regulerte av den no oppheva kyrkjelova. For det andre gjer departementet framlegg om at dei tilsette som løyser oppgåver etter gravplasslova, skal ha lovfesta teieplikt, slik dei hadde då forvaltningslova gjaldt direkte for dei kyrkjelege fellesråda. Den føreslegne lovendringa presiserer dessutan kva for opplysningar gravplasstyresmakta kan gi om plasseringa av anonyme graver. Det er berre opplysningar om plasseringa av anonyme graver som er omfatta av teieplikta. Gravplassen og gravfeltet for ein anonym grav kan oppgis. For det tredje gjer departementet framlegg om at ei føresegn om unntak frå kravet i den no oppheva kyrkjelova om medlemskap i Den norske kyrkja for tilsette som arbeider med gravplassar, skal takast ut av lova. Det er ikkje lenger behov for ei slik føresegn.

Det fjerde framlegget i proposisjonen er ein heimel til å gi løyve til forsøk som krev avvik frå lova. Dette vil typisk gjelde nye gravferdsformer ved hjelp av ny tekno-

logi. Framlegget har samanheng med at talet på dødsfall er forventa å auke dei neste tiåra. Saman med ein stigande kremasjonsprosent gir dette behov for å investere i krematoriekapasitet framover. Ute i verda tek ein i bruk ny teknologi for å bryte ned leivningar, og departementet meiner at det er behov for ein heimel til å prøve ut ny teknologi i Noreg på dette området. Terskelen for å gi løyve til forsøk vil vere høg.

Framlegget i proposisjonen har ingen økonomiske eller administrative konsekvensar for dei kyrkjelege fellesråda. Ei gravplasstyresmakt som søker om forsøk, må sjølv bere kostnaden knytt til søknaden og forsøket. Men det vil vere mogleg å spare ressursar til investering og drift dersom ein finn fram til effektiv og miljøvenleg teknologi som kan takast i bruk.

2. Komiteens merknader

2.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Ragnhild Male Hartviksen og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Turid Kristensen og Tage Pettersen, fra Senterpartiet, Margrethe Haarr og Åslaug Sem-Jacobsen, fra Fremskrittspartiet, Silje Hjemdal, fra Sosialistisk Venstreparti, Kathy Lie, og fra Venstre, lederen Grunde Almeland, viser til Prop. 65 L (2021–2022) Endringar i gravplassloven (teieplikt og arkiv m.m.).

Komiteen viser til at Stortinget i 2020, i forbindelse med at trossamfunnsloven ble vedtatt, stadfestet at Den norske kirke lokalt skal være gravplassmyndighet. De foreslåtte endringene i gravplassloven ivaretar vikti-

ge hensyn og innebærer at visse offentligrettslige regler fortsatt skal gjelde for de kirkelige fellesrådene i deres rolle som gravplassmyndighet.

2.2 Arkivloven

Komiteen viser til at lovforslaget om at arkivloven skal gjelde for gravplassmyndigheten og krematoriene, viderefører det som gjaldt under kirke-loven.

Komiteen understreker at lovforslaget blant annet skal sikre at kart over gravplasser samt register over graver og kremasjoner ivaretas, uavhengig av hvilket organ som utfører oppgaven.

Komiteen støtter lovforslaget.

2.3 Taushetsplikt

Komiteen viser til proposisjonens forslag om at de ansatte som løser oppgaver etter gravplassloven, skal ha lovfestet taushetsplikt. Tidligere var dette ivaretatt i og med at forvaltningsloven gjaldt for de kirkelige fellesrådene.

Komiteen merker seg at Kirkemøtet allerede har ivaretatt intensjonen i dette ved at de har vedtatt en kirkeordning som har saksbehandlingsregler om at taushetsplikten i forvaltningsloven skal gjelde.

Komiteen støtter lovforslaget.

2.4 Oppheving av unntaket fra kravet til medlemskap i Den norske kirke

Komiteen viser til at kravet om medlemskap i Den norske kirke for kirkelig ansatte ikke er videreført i trossamfunnsloven. Derfor er det etter departementets vurdering heller ikke behov for unntaket fra dette kravet i gravplassloven § 22 for ansatte med arbeidsoppgaver i tilknytning til gravplasser, gravkapell og krematorier. Komiteen støtter at denne bestemmelsen i gravplassloven oppheves.

Komiteen viser til at departementet legger til grunn at arbeid på gravplasser, gravkapell og krematorier ikke virker inn på gjennomføringen av det religiøse formålet til Den norske kirke.

Komiteen vil påpeke at praktiseringen av gravplassloven § 22 i de kirkelige fellesrådene har vært i samsvar med likestillings- og diskrimineringsloven § 30 om forbud mot innhenting av opplysninger i ansettelsesprosesser, og at lovendringen således ikke vil medføre en endring av praksis.

2.5 Hjemmel til forsøk

Komiteen viser til at gjeldende gravplasslov ikke åpner for andre gravferdsformer enn kistegravlegging og kremasjon med urnenedsettelse og askespredning, og det finnes heller ikke hjemmel i loven for forsøk med alternative gravferdsformer. Loven må derfor endres

hvis ny teknologi for å bryte ned kister og kisteinnhold skal kunne prøves ut. Departementet foreslår derfor en forskriftshjemmel om tillatelse til tidsbegrenset forsøk med teknologisk utprøving som innebærer avvik fra loven eller gravplassforskriften.

Komiteen viser videre til beregninger gjort av Statistisk sentralbyrå om at dødstillene er forventet å stige de neste tiårene, samt internasjonale erfaringer der en i større grad har tatt i bruk ulik teknologi for å bryte ned levninger.

Komiteen merker seg at forslaget om å åpne for forsøk fikk tilslutning i departementets høringsrunde. Komiteen understreker at det kun er den utpekte gravplassmyndigheten som kan søke om å utprøve ny teknologi, og at terskelen for å gi tillatelse må være høy.

Komiteen slutter seg til at departementet kan sette vilkår og rammer for forsøket.

Komiteen støtter lovforslaget.

2.6 Feste av grav

Komiteen viser til at SSB i sine befolkningsfremskrivninger forventer at antallet dødsfall vil stige med over 40 pst. de neste tre år. Dette vil føre til en økning i press på gravplasskapasiteten. Det vil også være lokale og regionale forskjeller i presset, som følge av flyttemønstre.

Komiteen merker seg at mange etterlatte har sterke følelser knyttet til gravsted for sine avdøde. For noen etterlatte er det viktig å kunne beholde gravsted. I noen tilfeller vil etterlatte kunne overleve de avdøde med mange år. Det kan for eksempel være de som mister sine foreldre i ung alder, eller unge voksne som mister et barn, men som selv lever til de blir gamle. For mange av disse vil det være følelsesmessig viktig å kunne beholde gravsted for sine avdøde.

I gravplassloven § 14 gis gravplassmyndigheten mulighet til å nekte fornyelse av feste for en grav ut over 20 år. Lite tyder på at bestemmelsen i dag brukes mye i tilfeller der det kan føles vanskelig for etterlatte. Men med et sterkt økende antall døde i årene som kommer, og med økende press på gravplasskapasiteten, kan det dessverre bli flere etterlatte som opplever at de ikke får fornyet festetiden. Komiteen mener at bestemmelsen bør benyttes så lite som overhodet mulig, i respekt for dem som har følelser knyttet til gravsted for sine avdøde. Dersom det ikke er mulig å fornye festet ut over 20 år, bør gravplassmyndigheten forsøke å finne løsninger som er gode for de etterlatte, for eksempel flytting av gravsted.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i gravplassloven (teieplikt og arkiv m.m.)

I

I lov 7. juni 1996 nr. 32 om gravplasser, kremasjon og gravferd blir det gjort følgende endringer:

§ 22 skal lyde:

§ 22 *Taushetsplikt*

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter loven her, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og 13 g. Taushetsplikten omfatter også opplysninger om

plasseringen av anonyme graver. Gravplassen og gravfeltet for en anonym grav kan oppgis.

§ 23 nytt sjettede ledd skal lyde:

Arkivlova gjelder for gravplassmyndighetens og krematoriets oppgaver etter loven her.

Ny § 26 a skal lyde:

§ 26 a *Forsøk*

Departementet kan etter søknad fra en gravplassmyndighet gi forskrift som tillater tidsbegrensede avvik fra regler gitt i eller i medhold av loven her. Forsøket kan ikke stride mot § 1 første ledd eller mot hensynet til gravplassenes orden og verdighet.

II

Lova gjeld frå den tida Kongen fastset. Kongen kan setje i kraft dei enkelte føresegnene til forskjellig tid.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 19. mai 2022

Grunde Almeland

leder

Ragnhild Male Hartviksen

ordfører

